

Leo Trotskij

En nödvändig diskussion med våra syndikalistiska kamrater

Denna artikel skrevs som ett svar på kamrat Louzons resonemang,¹ omedelbart efter den Kommunistiska internationalens fjärde världskongress.² Men vid den tiden riktades uppmärksamheten i högre grad på kampen mot den socialistiska högern, mot den sista gruppen oliktankare, Verfeuil, Frossard osv.³ I denna strid stod vi och syndikalisterna på samma sida, och så kommer det alltid att vara, och jag föredrog att skjuta upp offentliggörandet av denna artikel. Vi är fast övertygade om, att våra utmärkta relationer med de revolutionära syndikalisterna inte kommer att upphöra. När vår gamle vän Monatte⁴ gick med i det kommunistiska partiet, var det en stor dag för oss. Revolutionen behöver män av hans sort. Men det skulle vara felaktigt att låta priset för ett *närmande* bli till förvirring när det gäller idéer. Under de senaste månaderna har det franska kommunistpartiet renats och konsoliderats; därför kan vi starta en sansad och vänskaplig diskussion med våra syndikalistiska kamrater, vid vars sida vi har mycket arbete att utföra och många drabbningar att utkämpa.

I en serie artiklar och personliga förklaringar framförde kamrat Louzon synpunkter på den grundläggande frågan om förhållandet mellan parti och fackförening, som skiljer sig radikalt från den Kommunistiska internationalens uppfattningar och från marxismen. Franska kamrater, vars omdömen jag brukar respektera, talar med stor aktning om kamrat Louzon och hans hängivenhet för proletariatet. Därför är det ännu mer nödvändigt att rätta till hans fel i en så viktig fråga. Kamrat Louzon försvarar fackföreningarnas fullständiga och obetingade oavhängighet. Mot vad? Uppenbarligen mot vissa angrepp. Från vem? Mot angrepp som tillskrivs partiet. Louzon ger fackföreningarnas helt obestridliga autonomi en absolut och närmast mystisk betydelse. Och vår kamrat åberopar här, helt felaktigt, Marx.

Fackföreningarna representerar, säger Louzon, "arbetarklassen i sin helhet". Men partiet är bara ett parti. Arbetarklassen i sin helhet kan inte underordnas partiet. Det går inte ens att ställa dem på jämlik fot. "Arbetarklassen har sitt mål i sig själv". Partiet kan emellertid bara tjäna arbetarklassen eller vara underordnad den. Således kan inte partiet "annektera" arbetarklassen. Enligt Louzon uttrycker Kommunistiska internationalens och Röda Fackföreningsinternationalens⁵ ömsesidiga representation, som existerade fram till de sista Moskva-kongresserna, det faktiska likställandet av parti och klass. Denna ömsesidiga representation har nu avskaffats. Därmed har partiet återtagit rollen som tjänare. Kamrat Louzon gillar detta. Enligt honom var detta också Marx' ståndpunkt. Slopandet av den politiska Internationalens och Fackföreningsinternationalens ömsesidiga representation hos varandra, är för Louzon ett

¹ **Louzon**, Robert (1882-1976). Revolutionär syndikalist, vid den tidpunkten medlem i Frankrikes Kommunistiska Parti (PCF). Han och Monatte skulle följa samma väg och båda anslöt sig till slut till gruppen kring **Révolution prolétarienne**. Trotskij hade tillfälligt lagt sina meningsskiljaktigheter med Monatte och Louzon åt sidan för att koncentrera sina ansträngningar på kampen mot Frossard.

² **Kommunistiska internationalens fjärde kongress**. November-december 1922. På denna kongress rapporterade Trotskij om krisen i det franska partiet.

³ **Frossard**, Louis-Olivier (1889-1946). Vänstercentrist. PCF's sekreterare efter 1920, avgick 1923 och återvände till det Socialistiska partiet. Lämna SP 1935 för att bli arbetsminister. Minister i folkfrontsregeringarna och i Pétains första regering.

⁴ **Monatte**, Pierre (1881-1960). Revolutionär syndikalist, grundade 1909 **La Vie ouvrière**. En av de första som gick emot första världskriget. Anslöt sig 1923 till PCF, men lämnade det ett år senare. Grundade **La Révolution prolétarienne** 1924 och Det syndikalistiska förbundet i 1926.

⁵ **Röda fackföreningsinternationalen**. Också känt som **Profintern** efter de ryska begynnelsebokstäverna. Den grundades i Moskva 1921, som en konkurrent till den reformistiska ("gula") internationella arbetarfederationen, som hade sitt huvudkvarter i Amsterdam.

förkastande av Lassalles(!)⁶ och socialdemokraternas (!) fel och ett återvändande till marxismens principer.

Detta är kontentan av en artikel i *La vie ouvrière*⁷ den 15 december. Det mest förvånande i denna och andra liknande artiklar är, att författaren uppenbarligen, medvetet och beslutsamt, blundar för det som faktiskt försiggår i Frankrike. Man skulle kunna tro att artikeln var skriven från stjärnan Sirius. Hur skulle man annars kunna förstå påståendet att fackföreningarna representerar ”arbetarklassen i sin helhet”? Vilket land talar Louzon om? Om han menar Frankrike, så omfattar fackföreningarna där, så vitt vi vet, dessvärre inte ens hälften av arbetarklassen. De reformistiska fackföreningarnas kriminella manövrer, som understöddes från vänster av några få anarkister osv, har splittrat den franska fackföreningsorganisationen. Ingen av de två fackföreningskonfederationerna omfattar mer än 300 000 arbetare. Varken var för sig eller tillsammans har de rätt att identifiera sig med hela det franska proletariatet, som de bara är en blygsam del av. Dessutom bedriver varje facklig organisation sin politik. Den reformistiska fackföreningskonfederationen [*Confédération Générale du Travail (CGT)*] samarbetar med bourgeoisin; den Allmänna arbetarenhetskonfederationen [*Confédération Générale du Travail – Unitaire (CGTU)*] är lyckligtvis revolutionär. I den sista organisationen representerar Louzon bara en tendens. Vad menar han då med påståendet att arbetarklassen, som han uppenbarligen betraktar som liktydig med fackföreningsorganisationen, bär målet i sig själv? Med vems hjälp, och hur uttrycker den franska arbetarklassen detta mål? Med hjälp av Jouhaux⁸ organisation? Absolut inte! Med CGTU:s hjälp? CGTU har redan gjort stor nytta. Men dessvärre är den ännu inte hela arbetarklassen. För fullständighets skull skall vi till sist nämna, att det inte var så länge sedan som CGTU leddes av ”Paktens” anarko-syndikalister.⁹ För närvarande är dess ledare syndikalistiska kommunister. I vilken av dessa två perioder representerade CGTU arbetarklassens intressen bäst? Vem ska fälla domen? Om vi nu försöker besvara denna fråga med hjälp av *vårt partis* internationella erfarenheter, då begår vi, i Louzons ögon, en dödlig synd, för då begär vi att partiet skall avgöra vilken politik som är bäst för arbetarklassen. Det vill säga, vi sätter partiet över arbetarklassen. Men om vi skulle vända oss till *arbetarklassen i sin helhet*, skulle vi tyvärr finna att den är delad, kraftlös och stum. Klassens olika delar är organiserade i olika fackliga konfederationer, t o m olika fackföreningar i samma konfederation och t o m olika grupper i samma fackförening, och de skulle allesammans ge olika svar. Men proletariatets överväldigande majoritet, som står utanför båda fackföreningskonfederationerna, skulle vid nuvarande tidpunkt inte svara överhuvudtaget.

Det finns inget land där fackföreningarna omfattar hela arbetarklassen. Men i några länder omfattar de åtminstone en mycket stor del av arbetarna. Det gäller dock inte Frankrike. Om partiet, som Louzon menar, inte får ”annektera” arbetarklassen (vad betyder egentligen detta ord?), av vilken anledning beviljar kamrat Louzon då denna rätt till syndikalismen? Han svarar kanske: ”Vår fackföreningsorganisation är fortfarande svag. Men vi tvivlar inte på dess

⁶ **Lasalle**, Ferdinand (1825-1864). Tysk socialist; han organiserade Allgemeinen Deutschen Arbeitervereins (Allmänna tyska arbetarföreningen) 1863. Dess sammanslagning med Marx’ tyska anhängare skapade senare det socialdemokratiska partiet.

⁷ **La Vie ouvrière**, se not 4.

⁸ **Jouhaux**, Léon (1870-1954). Ledare för **Confédération Générale du Travail (CGT)** och dess general-sekreterare från 1921 tills andra världskriget. Social-patriotisk syndikalist under första världskriget. Motståndare till den ryska revolutionen. För Trotskij personifierade han klassamarbete.

⁹ ”**Pakten**”. Underskrevs av 18 anarkister och halvanarkister i februari 1921; dess existens hölls hemlig. Genomsyrad av frimureri och den ”rena syndikalismens” anda strävade dess undertecknare efter att ta över och behålla greppet över fackföreningsrörelsen i Frankrike gentemot kommunisterna. Avslöjandet av detta en kort tid innan **Confédération Générale du Travail Unitaire (CGTU)** höll sitt grundningsmöte (juni 1922), åstadkom stor uppståndelse. Pakten misslyckades med att uppnå sitt mål, eftersom CGTU valde kommunisternas och syndikalist-kommunisternas ledning.

framtid och dess slutliga seger.” Till detta kan vi replikera: ”Javisst; vi delar också denna övertygelse. Men tvivlar lika lite på att även partiet kommer att vinna ett odelat förtroende från arbetarklassens majoritet.” Det är inte fråga om att ”annektera” proletariatet, varken för partiet eller för fackföreningarna – det är fel av Louzon att använda ett sådant språkbruk, som slentrianmässigt används av våra motståndare i deras kamp mot revolutionen – det är en fråga om att *vinna proletariatets förtroende*. Och det är bara möjligt med hjälp av en korrekt taktik, som testats i praktiken. Var och av vem förbereds denna taktik medvetet, omsorgsfullt och kritiskt? Vem föreslår dem för arbetarklassen? De faller i varje fall inte ned från himlen. Och arbetarklassen som helhet, som ”något i sig själv”, lär oss heller inte denna taktik. Det verkar som om kamrat Louzon inte har ställt sig den frågan.

”Proletariatet har sitt mål i sig självt”. Om vi befriar denna mening från sin mystiska utstyrelse, så är det uppenbart att den betyder att proletariatets historiska uppgifter bestäms av dess sociala ställning som klass och dess roll i produktionen, i samhället och i staten. Detta är odiskutabelt. Men denna sanning hjälper oss inte att besvara den fråga som vi har att göra med, nämligen: Hur skall proletariatet komma till *subjektiv insikt* om den historiska uppgift som dess objektiva ställning innebär? Om proletariatet i sin helhet var i stånd att omedelbart förstå sin historiska uppgift, då skulle det varken behövas parti eller fackförening. Revolutionen skulle födas samtidigt med proletariatet. Men i verkligheten är den *process*, med vilken proletariatet får insikt om sin historiska mission mycket lång och smärtsam, och full av inre motsägelser.

Det är bara under loppet av långvarig kamp, hårda prövningar, mycken vacklan och omfattande erfarenhet som arbetarklassens bästa element, massornas avantgarde, uppnår insikt om de rätta vägarna och metoderna. Detta gäller i lika hög grad partiet och fackföreningen. Även fackföreningen börjar som en liten grupp aktiva arbetare och växer efterhand, alltefter som dess erfarenheter gör det möjligt för den att vinna massornas förtroende. Men medan de revolutionära organisationerna kämpar för att vinna inflytande i arbetarklassen, ställer de borgerliga ideologerna ”arbetarklassen i sin helhet” inte bara mot arbetarklassens parti, utan också mot dess fackföreningar, som dessa ideologer anklagar för att vilja ”annektera” arbetarklassen. *Le Temps*¹⁰ skriver detta varje gång det är strejk. Med andra ord ställer de borgerliga ideologerna arbetarklassen som objekt mot arbetarklassen som medvetet subjekt. Ty det är bara genom sin klassmedvetna minoritet, som arbetarklassen gradvis blir en faktor i historien. Vi ser således, att den kritik kamrat Louzon riktade mot partiets ”oberättigade krav”, *i lika hög grad riktar sig mot fackföreningarnas ”oberättigade krav”*. Framför allt i Frankrike, för den franska syndikalismen – vi måste upprepa detta – var och är i sin organisation och i sin teori ett *parti*. Det är också därför som den under sin klassiska period (1905-07) kom fram till teorin om ”den aktiva minoriteten” och inte till teorin om det ”kollektiva proletariatet”. För vad är en aktiv minoritet, som hålls samman av sina gemensamma idéer, om inte ett parti? Och å andra sidan, skulle inte en facklig organisation, som saknar en klassmedveten aktiv minoritet, vara en rent formell och meningslös organisation?

Det faktum att den franska syndikalismen var ett *parti* bekräftades helt av den splittring som ägde rum så fort det uppstod olika politiska ståndpunkter i dess led. Men den revolutionära syndikalismens parti fruktar den franska arbetarklassens avsky mot partier som sådana. Därför antog det inte *namnet* parti och har därmed förblivit ofullständigt i organisatoriskt avseende. Det är ett parti, som försökte få sina medlemmar att smälta in bland fackföreningsmedlemmarna, eller åtminstone ta skydd bakom fackföreningarna. Fackföreningarnas faktiska underordnande under vissa tendenser, fraktioner och t o m syndikalistiska klickar får på så sätt sin förklaring. Detta är också förklaringen till ”Pakten”, som är en frimuraraktig karikatyr av ett

¹⁰ **Le Temps**. Ledande fransk tidning mellan första och andra världskrigen; blev betraktat som regeringens halvofficiella röst; mycket korruperad; förbjöds efter andra världskriget för samarbete med fascisterna.

parti i den fackliga organisationens sköte. Och omvänt: Kommunistiska internationalen har med stor beslutsamhet bekämpat splittringen av fackföreningsrörelsen i Frankrike, dvs. dess faktiska omvandling till syndikalistiska partier. Kommunistiska internationalens viktigaste rättesnöre har varit hela arbetarklassens historiska uppgift, och fackföreningsorganisationernas enorma självständiga betydelse när det gäller att lösa proletariats uppgifter. I detta hänseende har Kommunistiska internationalen från första början försvarat fackföreningarnas verkliga och levande självständighet i marxismens anda.

Revolutionär syndikalism, som i Frankrike i många avseenden var en föregångare till dagens kommunism, har erkänt teorin om den aktiva minoriteten, dvs. om partiet, men utan att öppet bli ett parti. I detta avseende har den förhindrat fackföreningarna att bli, om inte hela arbetarklassens organisation (detta är inte möjligt i ett kapitalistiskt system), så åtminstone de breda massornas. Kommunisterna räds inte ordet ”parti”, ty deras parti har ingenting gemensamt med, och vill inte ha något gemensamt med andra partier. Deras parti är inte ett av det borgerliga systemets politiska partier, det är arbetarklassens aktiva, klassmedvetna minoritet, dess revolutionära förtrupp. Därför har kommunisterna varken i sin ideologi eller i sin organisation någon orsak att gömma sig bakom fackföreningarna. De missbrukar inte fackföreningarna till ränksmideri bakom kulisserna. De splittrar inte fackföreningarna, när de är i minoritet i dem. De försöker på intet sätt hindra fackföreningarnas självständiga utveckling, och de stödjer fackföreningarnas kamp av alla krafter. Men samtidigt förbehåller sig kommunistpartiet rätten att uttrycka sin mening i alla frågor som rör arbetarrörelsen, inklusive fackföreningsfrågan, kritisera fackföreningarnas taktik, och framföra bestämda förslag till fackföreningarna, som å sin sida har rätt att acceptera eller förkasta dessa förslag. Partiet strävar efter att vinna arbetarklassens förtroende, framför allt hos den del som är organiserad i fackföreningarna.

Vilken innebörd har de Marx-citat, som kamrat Louzon åberopar? Det är ett faktum att Marx 1868 skrev att arbetarpartiet skulle växa fram ur fackföreningen. När han skrev det, hade han först och främst England i åtanke, som då var det enda kapitalistiska land, som redan hade betydande arbetarorganisationer. Det har gått ett halvt sekel sedan dess. De historiska erfarenheterna har i det stora hela bekräftat Marx’ profetior vad angår England. Det engelska Labour Party är faktisk byggt på fackföreningarnas grundval. Men anser kamrat Louzon verkligen, att det engelska Labour Party som det är i dag, under Hendersons och Clynes’ ledning, kan betraktas som en representant för det samlade proletariats intressen? Absolut inte. Storbritanniens Labour Party förråder proletariats sak, precis som fackföreningsbyråkratin förråder den, även om fackföreningarna i England har kommit närmare målet att omfatta hela arbetarklassen än någon annanstans. Å andra sidan råder inget tvivel om att vårt kommunistiska inflytande i det engelska Labour Party, som växte fram ur fackföreningarna, kommer att växa, och att detta kommer att bidra till att göra striden mellan massorna och ledarna i fackföreningen mer akut, tills de förrådiska byråkraterna har drivits bort och Labour Party fullständigt omvandlats och pånyttfötts. Och liksom kamrat Louzon tillhör vi en international, som inrymmer det lilla brittiska kommunistpartiet, men som bekämpar den Andra internationalen som stöds av det engelska Labour Party, som hade sitt ursprung i fackföreningarna.

I Ryssland – och enligt de kapitalistiska utvecklingslagarna är Ryssland raka motsatsen till Storbritannien – är kommunistpartiet, det tidigare socialdemokratiska partiet, äldre än fackföreningarna, och det skapade fackföreningarna. I dag står fackföreningarna och arbetarstaten i Ryssland fullständigt under inflytande av kommunistpartiet, som på intet sätt växte fram ur fackföreningarna, utan tvärtom skapade och skolade dem. Vill kamrat Louzon påstå att Ryssland har utvecklat sig i strid mot marxismen? Är det inte enklare att säga att Marx’ uppfattning att partiet växer fram ur fackföreningen, erfarenhetsmässigt har visat sig vara korrekt för Englands vidkommande, och inte ens där var det helt korrekt, men att Marx överhuvudtaget inte hade för avsikt att uppställa, vad han själv en gång kallade en ”överhistorisk lag”? Alla

övriga länder i Europa, inklusive Frankrike, är mellanting mellan England och Ryssland i denna fråga. I några länder är fackföreningarna äldre än partiet, i andra är motsatsen fallet; men ingenstans, med undantag för England och delvis för Belgien, har proletariatets parti vuxit fram ur fackföreningarna. Under alla omständigheter har inget kommunistparti vuxit fram organiskt ur fackföreningarna. Men skall vi härur dra slutsatsen att tillblivelsen av hela Kommunistiska internationalen är illegitim?

När de engelska fackföreningarna växelvis stödde de konservativa och liberalerna och i viss mån representerade ett arbetarbihang till dessa partier, när de tyska arbetarnas politiska organisationer blott var en vänsterflygel i det demokratiska partiet, när Lasalles och Eisenachs¹¹ anhängare grälade inbördes – krävde Marx att fackföreningarna skulle vara oberoende av alla partier. Denna formel dikterades av en önskan att ställa arbetarorganisationerna i motsättning till alla borgerliga partier och att förhindra att de skulle bli för tätt knutna till socialistiska sekter. Men kamrat Louzon kanske kommer ihåg att det också var Marx som grundlade Första internationalen, vars mål var att leda arbetarrörelsen i alla länder, i alla avseenden, och få den att bära frukt. Detta var 1864, och *den international som Marx skapade var ett parti*. Marx vägrade att vänta på att arbetarklassens internationella parti av sig självt på ett eller annat sätt skulle växa fram ur fackföreningarna. Han gjorde sitt yttersta för att, inom fackföreningarna, stärka inflytandet för den vetenskapliga socialismens idéer – idéer som för första gången uttrycktes 1847 i *Kommunistiska manifestet*. När Marx krävde att fackföreningarna skulle vara absolut oberoende av alla existerande partier och sekter, dvs. av alla småborgerliga partier och sekter, gjorde han det för att det skulle bli lättare för den vetenskapliga socialismen att vinna en dominerande ställning i fackföreningarna. Marx såg aldrig den vetenskapliga socialismens parti som ett av de existerande politiska partierna (parlamentariska, demokratiska, osv.). För Marx var Internationalen den klassmedvetna arbetarklassen, som vid denna tidpunkt fortfarande representerade ett mycket litet avantgarde.

Om kamrat Louzon vore konsekvent i sin fackföreningsmetafysik och i sin tolkning av Marx, borde han säga: ”Låt oss förkasta det kommunistiska partiet och vänta till detta parti växer fram ur fackföreningarna”. En sådan logik skulle vara ödesdiger, inte bara för partiet, utan också för fackföreningen. Faktiskt kan dagens franska fackföreningar bara återfå sin enhet och vinna ett avgörande inflytande över massorna, om deras bästa element organiseras i arbetarklassens klassmedvetna revolutionära avantgarde, dvs. i ett kommunistiskt parti. Marx gav inget slutgiltigt svar på frågan om förhållandet mellan parti och fackföreningar, och det kunde han i själva verket heller inte göra. Ty dessa relationer beror på de olika omständigheterna i varje särskilt fall. Om partiet och fackföreningskonfederationen är ömsesidigt representerade i varandras centrala organ, eller om de vid behov bildar gemensamma aktionskommittéer, är inte av avgörande betydelse. Organisationsformerna kan variera, men partiets grundläggande roll blir densamma. Om partiet skall vara värdigt sitt namn, omfattar det arbetarklassens hela avantgarde och använder sitt ideologiska inflytande för att göra varje gren av arbetarrörelsen fruktbar, i synnerhet fackföreningsrörelsen. Men för att fackföreningarna å sin sida ska leva upp till sitt namn, måste fackföreningarna inrymma en ständigt växande arbetarmassa, däribland många outvecklade element. Men det kan bara fullgöra sin uppgift genom att medvetet låta sig vägledas av fast etablerade principer. Och de kan bara ha detta ledarskap, om deras bästa element är förenade i den proletära revolutionens parti.

Den nyligen genomförda rensningen av Frankrikes kommunistiska parti, som å ena sidan befriade sig från den gnällande småbourgeoisin, från operetthjältar, från politiska Hamletar

---

¹¹ **Eisenach.** Wilhelm Liebknecht och August Bebel, tyska Marx-anhängare, grundade 1869 det Socialdemokratiska arbetarpartiet i Eisenach, som en konkurrent till den Lasalle-påverkade Allmänna tyska arbetarföreningen. föreningen. Lasalles anhängare och anhängarna till Eisenach förenade till sist sina rörelser 1875, vid ett möte i Gotha. Se not 6.

och vämjeliga karriärister, och å andra sidan satte igång *närmandet* mellan kommunister och revolutionära syndikalister, innebär ett stort steg framåt mot upprättandet av lämpliga relationer mellan fackföreningsorganisationerna och den politiska organisationen, och det betyder i sin tur ett stort framsteg för revolutionen.

23 mars 1923.

Översättning: *Martin Fahlgren*